

Prof. Marek Kornat

I. Szczupak, *Wseswitna istorija. Pidručnyk dla 9 klasu zahalnooswitnych nawczalnych zakladiw*, Wydawnictwo „Orion”, Kijw 2017, ss. 200.

Podręcznik Igora Szczupaka do klasy dziewiątej (*Wseswitna istoria*) obejmuje dzieje powszechne wieku XIX i daje – w moim przekonaniu – ogólnie dobre ujęcie problemów historii powszechnej. Autor rozkłada możliwie równomiernie informacje o życiu politycznym, gospodarczym i sprawach kultury Europy i świata. Daje on niewątpliwie dobre ujęcie problemów kultury i cywilizacji.

Nie jest bez znaczenia, że publikacja zawiera dobrze dobrany materiał ilustracyjny. Ułatwia on percepcję problemów historii świata w dobie kształtowania się nowoczesności, jaką przyniósł wiek XIX.

Nie znalazłem błędów, czy nieścisłości w tekście, które wymagałyby sprostowania bądź zwrócenia uwagi autorowi. Jego solidność jest godna podkreślenia.

Niestety sprawy porozbiorowej historii Polski nie zostały jednak wprowadzone chociaż istniała sprawa polska jako wielki a niezłatwiony problem polityki międzynarodowej.

Nie jest moją intencją domagać się uprzywilejowania spraw Polski, gdyż jestem historykiem polskim. Uważam jednak, że występuje konieczność wprowadzenia do narracji o dziejach powszechnych XIX wieku tych problemów, chociażby bardzo oszczędnie.

Potrzebne byłoby uwzględnienie:

- (1) polskich powstań narodowych: 1830-31 oraz 1863-64
- (2) sprawy polskiej podczas Wiosny Ludów (1848)
- (3) wydarzeń na ziemiach polskich w dobie pierwszej rewolucji rosyjskiej (1905-1907)
- (4) kilka słów należałoby dać o rusyfikacji i germanizacji realizowanej przez zaborcze mocarstwa na ziemiach porozbiorowej Polski

(5) wspomnieć powinno się o ważnym fenomenie jakim było przetrwanie narodu polskiego mimo utraty państwa, na co zwracał zresztą uwagę wybitny historyk ukraiński Roman Szporluk (zob. jego cenny wybór pism: *Imperium, komunizm i narody: wybór esejów*, wstęp A. Nowak, Kraków 2003).

W sumie, oceniam przedłożony do zaopiniowania podręcznik ukraińskiego kolegi jako pozycję godną uwagi, ale zarazem ilustruje on ogólną tendencję do prezentowania historii powszechnej w ujęciu preferującym dzieje Europy Zachodniej, kosztem Wschodniej. Sprawa polska – w takim ujęciu – wypadła z narracji, jaką otrzymują uczniowie.

Postscriptum:

Należałoby w przyszłości pomyśleć o ustaleniu listy spraw „kanonicznych” dla historii Polski i Ukrainy, które powinny figurować w narracji podręcznikowej obydwu naszych narodów. Jest to zadanie na przyszłość dla naszej wspólnej Komisji Podręcznikowej.

Lipiec 2018 r.